

**Kopējās lauksaimniecības politikas Stratēģiskā plāna
projekta 2023.-2027.gadam
un tā stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskata
projekta
sabiedriskā apspriešana**

Tiešsaistē

16.11.2021., plkst. 11.00

Piedalās:

1. Inese Pastare-Irbe, Zemkopības ministrijas (ZM) Lauku attīstības atbalsta departamenta Direktora vietniece
2. Elita Benga, Agroresursu un ekonomikas institūta (AREI) Lauku attīstības novērtēšanas daļas vadītāja
3. Aiva Saulīte-Liniņa, Valsts Lauku tīkla (VLT) Sekretariāta projektu vadītāja
4. Sanita Kalnača. Pārresoru koordinācijas centra. Attīstības uzraudzības un novērtēšanas nodaļas konsultante
5. Karīna Baranovska (ZM)
6. Marts Kreitiņš (ZM)
7. Normunds Strūve (ZM)
8. Pēteris Lakovskis (AREI)
9. Sallija Ceriņa (AREI)
10. Sandra Virza (ZM)
11. Ģirts Krūmiņš (LAD)
12. Ilona Mežniece-Briede (ZM)
13. Ineta Lavrinoviča (ZM)
14. Iveta Tomsone (LLKC)
15. Jānis Šnakšis (ZM)
16. Jolanta Miķelsone (Eiropas Komisija)
17. Agita Hauka (Latvijas Zemnieku federācija)
18. Edgars Rubauskis (LLU Dārzkopības institūts)
19. Elza Šusta-Vītola (ZM)
20. Everita Kalvāne (ZM)
21. Zanda Dimanta-Svilpe (VLT)
22. Pārsla Rigonda Krieviņa (ZM)
23. Liene Jansone (ZM)
24. Zigmārs Ķikāns (ZM)
25. Jūlija Travina (ZM)
26. Indra Ruļuka (ZM)
27. Ilona Kromāne (ZM)
28. Dace Freimane (ZM)
29. Līga Sējāne (ZM)
30. Gunta Bāra (ZM)
31. Laura Kirsanova

32. Aleksejs Kačanovs
33. Nils Sārs
34. Uldis Kalniņš
35. Vladislavs Viktorovs
36. Jurgis Ļaudaks
37. Ilze Skudra
38. Inga Goldova
39. Agnese Radžele-Šulce
40. Aina Senkova
41. Andrejs Briedis
42. Anita Dzelme
43. Daina Lejiņa
44. Guntars Melnis

Sanāksmi vada Valdis Felsbergs, SIVN vides pārskata projekta autors.

Valdis Felsbergs informē sanāksmes dalībniekus par sanāksmes mērķi, apspriešanas gaitu un termiņiem. Pēc tam tiek sniegta videoprezentācija par stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu.

Sanita Kalnača: SIVN 93.lpp. ir norādīta informācija par vienotu uzraudzības un novērtēšanas sistēmu. Ja šai sistēmai nav ierobežota pieejamība, lūdzu norādīt tās e-vietnes adresi.

Elita Benga: Uzraudzību programmai veic Lauku atbalsta dienests (LAD). Programmas novērtēšanu līdz šim ir veicis AREI.

Valdis Felsbergs: Par šo sistēmu informācija tiks precizēta vides pārskatā.

Sanita Kalnača: SIVN ir norādīta sasaiste ar vairākiem plānošanas dokumentiem. Vai var vēl precizēt, norādot nevis sasaisti ar vīzijām, bet ar konkrēto plānošanas dokumentu rādītājiem. Piem., NAP: es labprāt arī izpalīdzētu ja ir vajadzīgs, jo rīcības virzienā “Daba un vide – “Zaļais kurss”” ir mērķa rādītāji, kas veido sasaisti arī ar KLP SP, kaut vai par SEG emisiju intensitāti, jo arī pēc šī novērtējuma, ja visi pasākumi tiek veikti pareizās proporcijās un intensitātē, tad kaitējums videi nevarētu būt konstatējams, tātad šī SEG intensitāte, kas liecina, ka IKP pieaugs un kopējās SEG varētu samazināties, varētu būt pozitīvs dzinulis arī no lauksaimniecības sektora. Vai ir iespēja pie plānošanas dokumentu sasaistes norādīt ne tikai vīziju sasaisti, bet sasaisti ar plānošanas dokumentu rādītājiem?

Valdis Felsbergs: Paldies. Noteikti pēc šīs sanāksmes mēs varam turpināt detalizētāk e-pastā. Bet sadaļā par sasaisti ir pārsvarā nevis par to, kas ir jau beidzies, jo neatkarīgi no tā, vai tas ir tā vai cita plānošanas dokumenta īstenošanas rezultāts, esošā situācija ir atspoguļota sadaļā par esošo situāciju, bet plānotais dokuments ir analizēts, kā tas savijas ar citiem jau apstiprinātiem, bet vēl īstenošanā nākotnē esošiem plānošanas dokumentiem, kuros daudzi mērķi pārklājas, un šie dokumenti nedrīkst būt pretrunā, tiem ir vienam otru jāpapildina vai jābūt hierarhiski pakļautiem. NAP ir augstākais, kuram visi citi būtu

hierarhiski jāpakļauj. Bet jebkādi jūsu papildinājumi un ieteikumi, gan ko mums pašiem papildināt, gan jūs varbūt jau pati iesniedzat, kādu jūs redzat šo papildinājumu, ir tikai apsveicami, tāpēc ceru, ka šī nav mūsu pēdējā saziņa šajā procedūrā.

Sanita Kalnača: 52.lpp. rakstīts, ka konkrēti mērķi SEG emisiju samazināšanai no lauksaimnieciskās darbības nav definēti. Savukārt MK noteikumos par kopējo gaisa piesārņojumu ir noteiktas mērķvērtības. Vai tiešām ir tā, ka lauksaimniecības sektoram nav noteikti amonjaka emisiju samazināšanas mērķi, piemēram, ar šiem normatīvajiem aktiem. Jā, KLP tāds konkrēts mērķis noteikts nav, bet citi, piem., VARAM izstrādātie normatīvie akti paredz šo amonjaka emisiju samazinājumu. Vai varētu precizēt šo teikumu, ka tā gluži nav, ka nav šo amonjaka emisiju samazināšanas mērķu sektoram.

Valdis Felsbergs: Valstij ir mērķi visās jomās. attiecībā uz SEG emisijām tie ir definēti LNEKP, bet tieši šajā atsevišķajā plānošanas dokumentā nav konkrētu skaitļu, kā tieši un tikai KLP SP īstenošanas rezultātā samazināt SEG emisijas. Tas ir vērsti principiāli uz SEG emisiju samazināšanu jeb drīzāk uz SEG emisiju palielinājuma samazināšanu: jo vairāk, jo labāk.

Inese Pastare: Papildinot Felsberga kunga teikto. Tiešā veidā KLP SP un SIVN nav atsauču uz amonjaka samazinājumu, jo pamatā tobrīd, kad plānojam visas intervences, vadāmies pēc rāmja, kas ir noteikts KLP regulējumā. Mērķu plānošana notiek saskaņā ar konkrētu sistēmu un konkrētiem rādītājiem. Pārsvārā rezultātu rādītāji, kas katrā intervencē ir jāsasniež, ir vai nu hektāru, vai saimniecību, vai lopu vienību īpatsvars, ko aptver dažādu veidu saistības, kam paredzēti atbalsta instrumenti: ko darīs lauksaimnieki, lai virzītos tuvāk kādiem mērķiem, piem., amonjaka emisiju mazināšanai. Viena no vajadzībām KLP SP ir amonjaka emisiju samazināšana, ņemot vērā arī citu Latvijas nacionālo plānošanas dokumentu mērķus. Mūsu prakses un atbalsts ir balstīts uz tā, cik lielā mērā saimniecības iesaistās, un šajā gadījumā, piem., cik liellopu vienību tiktu aptverts ar noteiktām praksēm, kas vērstas uz amonjaka emisiju samazināšanu. Tāpēc mērķis no rezultātu rādītājiem ir izmērāms ar šo skaitli, bet ietekmes rādītāji, ko savukārt KLP SP neplāno, jo regulējums rezultāta mērķvērtības nenosaka, būs tie, ko AREI kā KLP SP īstenošanas vērtētājs konkrētos periodos varēs vērtēt, jau balstoties uz konkrētiem rezultātiem. Tad redzēs, cik liela būs lauksaimnieku interese iesaistīties brīvprātīgajās shēmās, kas ir vērstas uz vides un klimata jautājumu risināšanu.

Sanita Kalnača: Gribēju izteikt atzinību, man ļoti patika jūsu pieeja 64.lpp. par dažādu dimensiju novērtēšanu – bioloģiskajai daudzveidībai, virszemes un pazemes ūdeņiem nevis caur vērtībām, bet caur tādām ietekmēm, kas būtu tad tālākā procesā vērtējamas. Varbūt šeit var arī sniegt priekšlikumu, kad AREI vērtēs pasākumu ietekmi, tieši izmantojot šo metodoloģiju arī vērtēt, kāda ietekme no šiem pasākumiem ir nākusi: vai ir attaisnojusies šī pozitīvā ietekme, vai ir bijušas novirzes kādu citu apsvērumu dēļ. Manuprāt, tieši šī metodoloģija būtu veiksmīgākā: ja šobrīd to nostāda kā vienu no izmērīšanas punktiem, nākamajā posmā būtu salīdzināmi ieguvumi vai zaudējumi, vai citas rīcības, ko būtu bijis

jāveic. Vai šī metodika ir aizņemta no citām valstīm un praksēm, vai kā jūs nonācāt līdz šai metodikai, ka tieši ar šādu metodiku jūs novērtēsiet KLP SP jaunus pasākumus?

Valdis Felsbergs: Ne Amerika, ne divritenis nav atklāts, SIVN ir starptautiski reglamentēta procedūra ar jau ilgstošu praksi, un mēs tai sekojam, nevis ejam pret, bet tieši attiecībā uz jūsu norādīto sadaļu paldies līdzautoram ģeogrāfijas zinātņu doktoram Jānim Lapinskim, kurš ir nozīmīgu ieguldījumu sniedzis visās vērtējuma metodikās. Un man šķiet, te bija arī jautājums Bengas kundzei, ko mēs šajā aspektā varētu vēl uzlabot?

Elita Benga: Novērtējums tiek veikts saskaņā ar ZM izvēlēm, un mums arī ir savas vadlīnijas, pēc kā mēs vadāmies: tās ir Eiropas komisijas noteiktas un saistās konkrēti ar specifiskajiem mērķiem.

Valdis Felsbergs: Vēl piebildīšu, ka vides pārskata 4.4.nodaļā ir atspoguļots, kas ir un kas nav pietiekami labi sasniegts iepriekšējos plānošanas periodos tieši balstoties uz AREI pētījumiem un tos arī nosaucot pa gadiem un galvenajiem secinājumiem. Vai es pareizi saprotu, ka ieteikums, kuru šobrīd apspriežam, bija vēl izvērst un papildināt vērtējumu, kā ir sasniegti rezultāti?

Sanita Kalnača: Nē, es gribēju uzteikt šo izdalījumu, kā tas ir veikts 64.lpp., dažādām dimensijām: bioloģiskā daudzveidība, virszemes un pazemes ūdeņi, ģeoloģiskie riski, gaisa kvalitāte, augsne, klimata pārmaiņas, ainava un kultūrvēsturiskais mantojums. Man tas ļoti patīk, kā tēžu veidā izvērtēta katra pasākumu kategorija, jo mums arī plānošanas dokumenti ir uz vairumu no šīm dimensijām, līdz ar ko, ja nākotnē vērtētu KLP SP intervences šo dimensiju ietvaros, būtu interesanti salīdzināt, kas šobrīd ir novērojams un kā tas ir attīstījies pēc tam. Man patika šī pieeja nevis ar skaitļiem “no-līdz”, bet, ja darīs tā, tad ir sagaidāmas pozitīvas vai negatīvas ietekmes uz doto parametru.

Valdis Felsbergs: Ne visi šie parametri, kas ir teorētiski analizēti, ir pietiekami pētīti, bet es nolasīšu 4.4. nodaļā: pētījums par virszemes un gruntsūdeņu kvalitāti iepriekšējā pārskata periodā, augsnes kvalitātes rādītāji, bioloģiskās lauksaimniecības attīstības atbalsta rezultātu vērtējums, mežsaimniecisko aktivitāšu vērtējums, tostarp oglekļa uzglabāšana un piesaiste mežsaimniecībā, ir lielo lauksaimniecību un mazo lauksaimniecību ieguldījums vērtēts, lai konstatētu, kuras un kāpēc vajag un kuras un kāpēc nevajag atbalstīt, tātad pilnīgi visas jomas nav analizētas, bet, kas ir, to lietojam, un, protams, vienmēr ir iespēja augt.

Vairāk jautājumu nav. Sanāksmes vadītājs sanāksmi slēdz plkst. 11:40.

Protokolēja
Felsbergs

Valdis